

اولویت بندی راهکارهای ارزشیابی و بهبود کیفیت فرایند برنامه ریزی درسی آموزش

عالی کشاورزی از دیدگاه اعضای هیأت علمی

بهاره عابدی^{1*}، مسعود برادران² و بهمن خسروی پور³

¹ دانشجوی دکتری آموزش کشاورزی، دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان، ² دانشیار گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان

چکیده

پژوهش حاضر از نوع توصیفی است، و با هدف شناسایی نگرش اعضای هیأت علمی در خصوص اولویت بندی راهکارهای ارزشیابی و بهبود کیفیت فرایند برنامه ریزی درسی آموزش عالی کشاورزی، و به روش پیمایشی انجام گردید. جامعه آماری پژوهش 158 نفر اعضای هیأت علمی دانشگاه های کشاورزی و منابع طبیعی استان خوزستان می باشد. حجم نمونه بر اساس جدول مورگان 112 نفر تعیین گردید و روش نمونه گیری به صورت طبقه ای ساده، متناسب با حجم هر طبقه بود. ابزار جمع آوری داده ها پرسشنامه بود که جهت تعیین پایایی آن از آزمون آلفای کرونباخ برای بخش های مختلف استفاده گردید ($\alpha = .71, /79$). برای تجزیه و تحلیل داده ها نیز نرم افزار SPSS20 مورد استفاده قرار گرفت. نتایج حاصل از رتبه بندی نشان داد، از دیدگاه اعضای هیأت علمی راهکارهای "تشکیل گروه های مشترک برنامه ریزی درسی جهت انطباق برنامه درسی با نیازهای روز بازار کار"، و "میزان اطلاعات اعضای هیأت علمی درباره ارتباط با فرایند ارزشیابی و روند برنامه ریزی درسی" در بیشترین اهمیت قرار دارند.

واژه های کلیدی: ارزشیابی، برنامه ریزی درسی، آموزش عالی کشاورزی

مقدمه

کیفیت در آموزش عالی، همواره مورد توجه سیاست گذاران و برنامه ریزان نظام آموزش عالی بوده است. از طرفی مؤسسات آموزش عالی به طور مداوم با افزایش تقاضا برای تأمین نیروهای ماهر و کارآزموده جهت تأمین نیازهای گوناگون بازار کار روبه رو هستند و به همین سبب ناچارند کیفیت و اثربخشی برنامه های درسی و آموزشی را پیوسته مورد ارزشیابی قرار داده و اطلاعات بدست آمده را جهت بهبود فرایند آموزشی و هماهنگ نمودن آن با شرایط و نیازهای در حال تغییر مور توجه قرار دهند (شادفر و همکاران، 1390). نتایج اینگونه مطالعات و ارزشیابی ها سبب رفع بسیاری از مشکلات دانشگاه ها و بهبود کارایی دانش آموختگان، به عنوان برنده های این مؤسسات می شود. به ویژه ارزشیابی کیفیت دروس ارائه شده به دانشجویان، مدیران دانشگاه ها را یاری می نماید تا در خصوص ادامه یا قطع برنامه ها و بهبود و پیشرفت آنها تصمیم گیری نمایند (پورحقیقی زاده و خادمی، 1384). در چنین شرایطی که آموزش عالی به عنوان نهادی مسئول می باید دانشجویان را برای پاسخگویی به پیشرفت های اجتماعی، اقتصادی و تکنولوژیکی به سرعت در حال تغییر آماده کند، ارزشیابی و اصلاح برنامه های درسی مراکز آموزش عالی امری ضروری است. آیزنر (1994) به

لزوم توجه به بازنگری در برنامه درسی اشاره می کند و بیان می نماید، برنامه درسی ای که با شرایط حادث شده فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و تکنولوژیک تناسب ندارد، برنامه درسی پوچ یا مقفول می باشد (آیزنر، 1994). رایترز و همکاران پیشنهاد کردند که برای تقویت انسجام برنامه های درسی در آموزش عالی باید به طور اساسی برنامه های درسی را ارزیابی و در صورت لزوم تغییراتی در آنها ایجاد کرد (رایترز و همکاران، 2002). اما روند اصلاحات به دلیل دیدگاه های مختلف درباره اهداف برنامه ها، اولویت ها و فرایندها، امری بسیار پیچیده به نظر می رسد (گیلبرت، 2010) و در ابتدا نیازمند تعیین معیارهایی برای سنجش کیفیت برنامه های آموزشی است. جونز و ایول پیش بینی کرده اند که پیوستگی و انسجام برنامه های درسی و کیفیت آنها، نقطه عطف برنامه های درسی دوره های آموزشی را در قرن 21 تشکیل خواهند داد و در پایان ارزشیابی از فرایند یادگیری و ارائه باز خورد فوری از آن را یکی از معیارهای کیفی برنامه های آموزشی معرفی می کنند (جونز و ایول، 1993). ضعف اصلی نظام آموزش عالی کشاورزی نیز در زمینه کیفی برنامه ریزی آموزشی و به دنبال آن برنامه ریزی درسی می باشد. برنامه ها از لحاظ کمی و کیفی تنزل پیدا کرده اند و دوره های آموزشی با توجه به اهداف طراحی شده برای آنها تعریف نمی شوند. شرایط اثربخشی آنها مدنظر قرار نمی گیرد و توانایی هایی که باید در فراگیران ایجاد شود با توجه به نیاز روز جامعه تعریف نمی شود (صالحی و برادران، 1385). پس از گسترش کمی آموزش عالی کشاورزی که در نتیجه فزونی تقاضا برای این آموزش در سطح جامعه صورت پذیرفت و ماحصل آن گسترش چشم گیر مراکز آموزش عالی در اقصی نقاط کشور و نیز برون داد آن، یعنی حجم عظیمی از دانش آموختگان رشته های کشاورزی بود، اکنون زمان توجه به بعد فراموش شده آموزش عالی کشاورزی یعنی کیفیت فرا رسیده است. نظام های آموزش عالی کشاورزی کشورهای مختلف از سالیان پیش تا کنون تلاش های جدی را برای ارتقای کیفیت نظام آموزش کشاورزی بر پایه الگوهای تضمین کیفیت و مدیریت جامع کیفیت و نظایر آن انجام داده اند (شریف زاده، 1390). بر این اساس ارزشیابی آموزشی به ویژه در نظام آموزش عالی کشاورزی امری ضروری و پیوسته مورد نیاز است.

ارزشیابی آموزشی فعالیت نظام داری تصور می شود که ضمن فراهم نمودن ملاک هایی برای ارزش گذاری، به تهیه اطلاعاتی در باره پدیده مورد نظر می پردازد و با مقایسه آن دو، از ارزش و سودمندی موضوع یا پدیده خبر می دهد (رضایی و همکاران، 1387: 85). با توجه به این تعریف سه گام اساسی در ارزشیابی آموزشی عبارتند از:

- 1- فراهم کردن ملاک هایی برای ارزش گذاری؛ این ملاک ها از ارزشهای حاکم بر نظام آموزشی به دست می آیند و تدارک آنها بر اساس اصول و موازین خاصی صورت می گیرد.
- 2- شناخت موضوع یا پدیده مورد نظر؛ با جمع آوری اطلاعات دقیق و همه جانبه در باره آن به دست می آید.
- 3- مقایسه سیمای موضوع یا پدیده مورد بررسی (وضع موجود) با ملاک ها و معیارهای تدوین شده (وضع مطلوب) (عابدی، 1390).

استارک (1997) به بررسی دیدگاه اعضای هیأت علمی دانشگاه های مختلف درباره برنامه ریزی درسی دانشگاهی پرداختند و به این نتیجه رسیدند که محققان سازمانی می توانند به ایجاد یک فضای حمایتی برای برنامه ریزی منظم و پاسخگو کمک کنند که برنامه ریزی و ارزیابی دقیق را بیشتر به همدیگر مرتبط کند.

هنان (2003) در مطالعه ای با عنوان تغییرات بازار به این نتیجه رسید که اهداف آموزش کشاورزی باید متناسب با نیازهای جامعه تدوین شود بر همین اساس کیفیت این برنامه ها می باید مورد ارزشیابی قرار گیرد.

هادگز و بورچل (2003) در تحقیقی جهت بررسی مهارت های دانش آموختگان کشاورزی نشان دادند که بین وضعیت مطلوب مهارت های دانش آموختگان کشاورزی و وضعیت موجود هم از نظر مدیران و هم از نظر خود دانش آموختگان اختلاف معنی داری وجود دارد و آنچه دانش آموختگان کشاورزی در زمینه شایستگی های عمومی مورد نیاز بازار کار در دوران تحصیل فرا گرفته اند، با آنچه مورد نیاز واقعی دنیای کار است، تفاوت قابل ملاحظه ای دارد آنها همچنین بر تجدید نظر در برنامه های درسی رشته های کشاورزی به منظور پرورش مهارت های آمادگی شغلی دانشجویان تأکید نمودند.

شادفر (1390) در عصر اطلاعات، نیاز جامعه به دانش آموختگانی که بتوانند به طور مستمر اطلاعات خود را به روز کنند و مهارت-های جدیدی را فراگیرند بیش از قبل احساس می شود. همچنین روزآمد کردن رشته‌های تحصیلی و ایجاد تغییرات در برنامه‌های درسی آنها متناسب با نیازهای متنوع و در حال تغییر فراگیران در ابعاد مختلف امری ضروری محسوب می شود.

عابدی و همکاران (1390) در پژوهشی با عنوان میزان مطلوبیت برنامه‌ریزی درسی آموزش عالی کشاورزی که در استان خوزستان انجام شد به این نتیجه رسیدند که از دیدگاه اعضای هیأت علمی مراکز آموزش عالی کشاورزی میزان مطلوبیت نظام برنامه‌ریزی درسی رشته کشاورزی در سطح پایینی قرار دارد و از کیفیت خوبی برخوردار نیست.

شاهرضایی (1389) در تحقیق خود با عنوان بررسی وضعیت ارزیابی در آموزش عالی کشور به منظور ارائه یک چارچوب ادراکی اظهار می‌دارد باید به ابعاد پنج گانه ارزیابی شامل زمینه، درونداد، فرایند، برون‌داد و پیامد، که بر گرفته از الگوی سیپو (CIPPO) است، توجه شایانی نمود. همچنین در این پژوهش مشخص شد که میزان توجه نهادهای نظارتی به ابعاد و مؤلفه‌های ارزیابی در نظام آموزش عالی کشور ایران در حد کم و بسیار کم است.

عارفی (1384) در ارزیابی برنامه ریزی درسی رشته علوم تربیتی در آموزش عالی ایران به این نتیجه دست یافت که به طور کلی وضع موجود برنامه درسی در سه دوره کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری پاسخگوی نیازها و موقعیت‌ها نیست اما، ضرورت تجدید نظر و بهبود برنامه درسی دوره کارشناسی از جهت ساختار، روش آموزش و روش ارزیابی آموخته‌ها، بیش از دوره ارشد و دکتری است.

با توجه به آنچه درباره اهمیت ارزشیابی و تغییر و تعدیل برنامه‌های درسی بیان شد، پژوهش حاضر با هدف دستیابی به اطلاعاتی درباره اولویت‌ها و نیازهای آموزش عالی کشاورزی در زمینه ارزشیابی و بهبود کیفیت فرایند برنامه‌ریزی درسی انجام گرفته است. چرا که از نتایج این نوع پژوهش‌ها می‌توان جهت تصمیم‌گیری در ارتباط با چگونگی ادامه و پیشرفت برنامه‌های آموزش کشاورزی و یا در صورت لزوم قطع آنها در بعضی شرایط، به مدیران و تصمیم‌گیرندگان در این بخش از آموزش عالی یاری رساند.

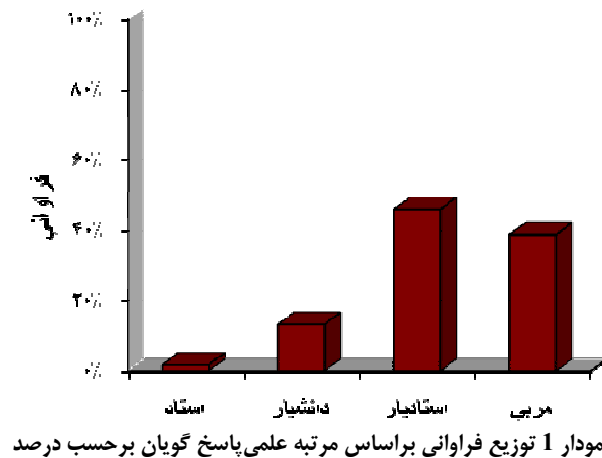
روش شناسی پژوهش

این پژوهش از نوع توصیفی است و به روش پیمایشی انجام گردید. جامعه آماری این مطالعه شامل اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های (دولتی) کشاورزی و منابع طبیعی استان خوزستان به تعداد 158 نفر می‌باشد. نمونه آماری بر حسب نیاز تحقیق و با توجه به هدف مطالعه به روش تصادفی ساده و متناسب با حجم هر طبقه و بر اساس جدول مورگان 112 نفر تعیین گردید. ابزار جمع آوری اطلاعات پرسشنامه محقق ساخت بود. روایی فنی و ظاهری پرسشنامه با استفاده از نظرات برخی از اعضای هیأت علمی که در این زمینه متخصص و با تجربه هستند تأیید گردیده است و پایایی پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ محاسبه و برای دو بخش ارزشیابی کیفیت فرایند برنامه‌ریزی درسی $\alpha = .88$ و برای چالش‌های نظام برنامه ریزی درسی مطلوب $\alpha = .71$ محاسبه گردید. برای انجام این پژوهش اعضای هیأت علمی بر اساس متغیر تعدیل کننده "تجربه مشارکت در ارزشیابی و اصلاح برنامه‌های درسی آموزش عالی کشاورزی" به دو گروه افراد باتجربه و بی‌تجربه در این زمینه تقسیم بندی شده‌اند و سپس رتبه‌بندی راهکارهای ارزشیابی و بهبود کیفیت و نیز چالش‌های نظام برنامه ریزی درسی مطلوب از دیدگاه آنها مورد بررسی قرار گرفت.

نتایج

در معرفی نمونه مورد مطالعه همانطور که نمودار یک، نشان می‌دهد توزیع فراوانی پاسخ گویان بر اساس مرتبه علمی آنها عبارت است: (1/8) درصد استاد تمام، (13/3) درصد دانشیار، (46) درصد استادیار و (38/9) درصد مربی.

نظام برنامه ریزی درسی مطلوب با توجه به تجربه مشارکت افراد در جهت ارزشیابی و اصلاح

برنامه‌های درسی

از میان گویه‌های جدول یک، به منظور رتبه بندی نکات لازم برای یک "نظام برنامه ریزی درسی مطلوب" هر دو گروه پاسخگویان، هم افرادی که تجربه مشارکت در اصلاح برنامه‌های درسی را داشته‌اند و هم آنهایی که در این زمینه تجربه نداشته‌اند، رتبه اول را به گویه "تشکیل گروه‌های مشترک برنامه ریزی درسی (مشکل از سازمان‌های ذی ربط به کار گیرنده دانش آموختگان و اعضای هیئت علمی) جهت انطباق برنامه درسی با نیازهای روز بازار کار" اختصاص داده‌اند. این نشان می‌دهد که از دیدگاه اعضای هیأت علمی تشکیل گروه‌های مشترک برنامه ریزی جهت انطباق و هماهنگی برنامه‌های درسی دانشجویان با نیازهای روز بازار کار به منظور پرورش دانش آموختگانی کارا تر مسئله‌ای لازم و ضروری می‌باشد. همچنین هر دو گروه پاسخگویان نیز رتبه سوم را به گویه "آشنایی اعضای هیئت علمی با روند علمی برنامه ریزی درسی" اختصاص داده‌اند. این مسئله نشان دهنده آن است که هم افراد دارای سابقه مشارکت و هم کسانی که فاقد تجربه مشارکت در زمینه اصلاح برنامه‌های درسی هستند آشنایی اعضای هیأت علمی با روند علمی برنامه ریزی درسی را جهت داشتن یک نظام برنامه ریزی مطلوب لازم و ضروری می‌دانند. ولی همانطور که جدول نشان می‌دهد کسانی که تجربه مشارکت را داشته‌اند رتبه دوم را به گویه "ارزشیابی مستمر برنامه درسی و اصلاح آن توسط برنامه ریزان درسی" اختصاص داده‌اند. واضح است این افراد با توجه به تجربه مشارکت خود در زمینه ارزشیابی و اصلاح برنامه‌ها، کاملاً به اهمیت ارزشیابی و ارتباط آن با برنامه‌ریزی درسی آگاه‌اند و این گویه را در رتبه دوم اولویت‌بندی قرار دادند. این در حالی است که پاسخگویانی که تجربه مشارکت نداشته‌اند اولویت دوم را متعلق به گویه "تناسب برنامه ریزی درسی رشته تخصصی با شرایط رشته کشاورزی" دانسته و آن را از میان سایر گویه‌ها جهت داشتن یک نظام برنامه ریزی درسی مطلوب با اهمیت تر ارزیابی نمودند.

جدول 1- نظام برنامه‌ریزی درسی مطلوب با توجه به تجربه مشارکت افراد در جهت ارزشیابی و اصلاح برنامه‌های درسی

افرادی که تجربه مشارکت دارند				نظام برنامه ریزی درسی مطلوب	افرادی که تجربه مشارکت ندارند			
ردیف	تاریخ	تاریخ	تاریخ	گویه‌ها	ردیف	تاریخ	تاریخ	تاریخ
1	0/25	1/24	1/12	تشکیل گروه های مشترک برنامه ریزی درسی (مشکل از سازمان های ذی ربط به کار گیرنده دانش آموختگان با اعضای هیئت علمی) جهت انطباق برنامه درسی با نیاز های روز بازار کار	0/74	0/96	0/29	1
4	0/95	1/64	1/72	ارزشیابی مستمر برنامه درسی و اصلاح آن توسط برنامه ریزان درسی	1/87	1/59	0/55	2
3	0/76	2/05	2/67	آشنایی اعضای هیئت علمی با روند علمی برنامه ریزی درسی	2/25	1/82	0/80	3
6	0/99	1/81	1/82	تشکیل کمیته هایی در سطح دانشگاه جهت برنامه ریزی درسی و ارزشیابی برنامه های درسی	1/81	1/92	1/06	5
9	1/23	1/86	1/51	دریافت اطلاعات صحیح از یک مرکز اطلاعات و ارزشیابی جهت ایجاد یک برنامه درسی متناسب با نیازهای جامعه	1/12	1/46	1/30	8
7	1/04	1/58	1/51	برقراری ارتباط با سایر دانشگاه های خارج از کشور و مطالعه ی نظام برنامه ریزی درسی آنها	1/43	1/68	1/17	6
2	0/71	2/04	2/87	تناسب برنامه ریزی درسی رشته تخصصی خود با شرایط رشته کشاورزی	2/70	1/94	1/64	9
8	1/10	1/96	7/60	ضرورت ایجاد یک مرکز برنامه ریزی درسی مخصوص رشته کشاورزی برای بالا بردن کیفیت برنامه ریزی درسی رشته کشاورزی	7/94	2/36	1/29	7
5	0/95	1/85	1/94	توجه جدی تر به برنامه ریزی درسی به عنوان یک رشته علمی و تخصصی	2/07	1/69	0/81	4

دیدگاه اعضای هیأت علمی در خصوص اولویت بندی راهکارهای ارزشیابی و بهبود کیفیت فرآیند برنامه ریزی درسی با توجه به تجربه مشارکت افراد در جهت ارزشیابی و اصلاح برنامه های درسی

از میان گویه های جدول دو، نتایج تحقیق در زمینه رتبه بندی " نکات لازم جهت ارزشیابی و بهبود کیفیت فرآیند برنامه ریزی درسی " در میان هر دو گروه پاسخگویان نشان می دهد که تمامی اعضای هیأت علمی مورد مطالعه به ترتیب رتبه های اول و دوم را به گویه های " ایجاد زمینه شکوفایی استعدادها، ایجاد خلاقیت و ابتکار و فراگیری مداوم به وسیله نظام برنامه ریزی درسی در رشته تخصصی شما " و " چنانچه برنامه ریزی درسی و ارزشیابی برنامه های درسی به دانشگاهها محول شود هماهنگی کلی در

برنامه‌های درسی از بین می‌رود" اختصاص داده اند. به این ترتیب می‌توان بیان داشت که ایجاد زمینه شکوفایی استعدادها، ایجاد خلاقیت و ابتکار و فراگیری مداوم به وسیله نظام برنامه ریزی درسی را می‌توان مهمترین عامل جهت بهبود کیفیت برنامه ریزی درسی تلقی نمود. در ادامه رتبه بندی همان طور که جدول به وضوح نشان می‌دهد، پاسخگویان با سابقه مشارکت گویند " توجه به انتقال اطلاعات، بینش‌ها، و مهارت‌های تخصصی رشته در برنامه ریزی درسی و ارزشیابی از چگونگی انجام آن" و افراد بی سابقه در این زمینه، گویند " برگزاری مؤثرتر و جدی تر دوره‌ی کارورزی در گرایش‌های مختلف این رشته" را به عنوان اولویت سوم معرفی نمودند.

جدول 2- اولویت‌بندی راهکارهای ارزشیابی و بهبود کیفیت فرآیند برنامه ریزی درسی با توجه به تجربه مشارکت افراد در

جهت اصلاح و ارزشیابی برنامه‌های درسی

افرادى كه تجربه مشاركت دارند			ارزشیابی و بهبود کیفیت فرآیند برنامه ریزی درسی			افرادى كه تجربه مشاركت ندارند		
رتبه	فرد 1	فرد 2	فرد 3	گويه‌ها	فرد 1	فرد 2	فرد 3	رتبه
1	0/62	2/08	2/63	ایجاد زمینه شکوفایی استعدادها، ایجاد خلاقیت و ابتکار و فراگیری مداوم به وسیله نظام برنامه ریزی درسی در رشته تخصصی شما	2/58	1/94	0/44	1
2	0/63	3/10	4/98	چنانچه برنامه ریزی درسی و ارزشیابی برنامه‌های درسی به دانشگاه ها محول شود هماهنگی کلی در برنامه های درسی از بین می رود	5/44	2/42	0/53	2
6	0/89	2/24	2/50	توجه به انتقال اطلاعات، بینش ها، و مهارت های تخصصی رشته در برنامه ریزی درسی و ارزشیابی از چگونگی انجام آن	2/67	1/76	0/65	3
11	1/97	0/81	0/41	قائل بودن امتیاز ویژه برای داوطلبانی که کشاورز زاده هستند و یا در روستا ها زندگی می کنند جهت ورود به دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی	0/47	0/93	1/97	11
9	0/97	1/44	1/48	توجه به ویژگی های روان شناختی مؤثر در سایر فعالیت های شغلی در آینده (مانند مسئولیت پذیری، خلاقیت و کارهای تیمی) در برنامه ریزی درسی علاوه بر مفاهیم تخصصی رشته	1/25	1/44	1/15	9
7	0/90	1/29	1/43	توجه به پرورش افراد نخبه در رشته کشاورزی	1/41	1/61	1/14	8
8	0/95	1/42	1/48	ارزیابی تفاوت های فردی دانشجویان توجه به آنها در فرایند برنامه‌ریزی	1/50	1/63	1/08	7
4	0/79	1/58	2	تدوین سازوکارهایی جهت تضمین اشتغال دانش آموزان (از قبیل اعطای وام، ایجاد زمینه برای خود اشتغالی و غیره)	2/09	1/88	0/89	6
3	0/76	1/76	2/29	برگزاری مؤثرتر و جدی تر دوره‌ی کارورزی در گرایش های مختلف این رشته و ارزشیابی از نحوه برگزاری آن	2/52	1/70	0/66	4
10	1/25	2/60	4/08	چنانچه برنامه ریزی درسی به دانشگاه ها محول شود ادامه تحصیل دانشجویان مقاطع تحصیلی با دشواری روبه رو می گردد	5/29	2/85	1/18	10

دیدگاه اعضای هیأت علمی در باره برخی عناصر برنامه ریزی درسی و روند ارزشیابی آن با توجه به تجربه مشارکت افراد

همان طور که جدول سه نشان می‌دهد در بررسی وضعیت مشارکت اعضای هیأت علمی در زمینه برنامه ریزی درسی به ترتیب، اولویت اول تا سوم از دیدگاه پاسخگویانی که تجربه مشارکت در زمینه اصلاح برنامه‌های درسی را داشته‌اند، به گویه‌های "میزان اطلاعات شما در ارتباط با فرایند ارزشیابی و روند برنامه ریزی درسی"، "توانایی شما جهت مشارکت در فرایند برنامه ریزی درسی و ارزشیابی آن" و "آشنایی شما با اصول لازم جهت برنامه ریزی درسی دانشگاهی و فرایند ارزشیابی آن" تعلق دارد. این نشان می‌دهد که میزان اطلاعات و توانایی اعضای هیأت علمی و همچنین آشنایی آنها با روند برنامه ریزی درسی سه مورد عمده و اساسی در این زمینه است. این در حالی است که اساتیدی بی تجربه در این زمینه رتبه‌های اول تا سوم را به ترتیب به گویه‌های "میزان اطلاعات شما در ارتباط با روند برنامه ریزی درسی"، "آشنایی شما با اصول لازم جهت برنامه ریزی درسی دانشگاهی" و "تناسب برنامه ریزی درسی در زمینه تخصصی خود با ویژگی‌های رشته کشاورزی از نظر شما" اختصاص داده‌اند و آنها را از اهم مسائل در زمینه مشارکت اعضای هیأت علمی قلمداد نموده‌اند.

جدول 3- دیدگاه اعضای هیأت علمی در باره برخی عناصر برنامه ریزی درسی و روند ارزشیابی آن با توجه به تجربه مشارکت افراد در جهت اصلاح برنامه‌های درسی

دیدگاه اعضای هیأت علمی در باره برخی عناصر برنامه ریزی درسی و روند ارزشیابی آن		افرادى که تجربه مشارکت دارند		افرادى که تجربه مشارکت ندارند	
ردیف	گویه	ردیف	گویه	ردیف	گویه
1	میزان اطلاعات شما در ارتباط با فرایند ارزشیابی و روند برنامه ریزی درسی	1	میزان اطلاعات شما در ارتباط با فرایند ارزشیابی و روند برنامه ریزی درسی	1	میزان اطلاعات شما در ارتباط با فرایند ارزشیابی و روند برنامه ریزی درسی
		2	توانایی شما جهت مشارکت در برنامه ریزی درسی و انجام ارزشیابی از آن	2	توانایی شما جهت مشارکت در برنامه ریزی درسی و انجام ارزشیابی از آن
		3	آشنایی شما با اصول لازم جهت برنامه ریزی درسی و انجام از ارزشیابی آن	3	آشنایی شما با اصول لازم جهت برنامه ریزی درسی و انجام از ارزشیابی آن
		4	میل به مشارکت شما در برنامه ریزی درسی و ارزیابی این فرایند	4	میل به مشارکت شما در برنامه ریزی درسی و ارزیابی این فرایند
		5	تناسب برنامه ریزی درسی در زمینه تخصصی خود با ویژگی‌های رشته کشاورزی از نظر شما	5	تناسب برنامه ریزی درسی در زمینه تخصصی خود با ویژگی‌های رشته کشاورزی از نظر شما

5	/38 0	/95 0	/46 2	تفاوت برنامه ریزی درسی رشته کشاورزی با برنامه ریزی درسی سایر رشته‌ها	/48 2	/64 0	/37 0	6
7	/48 0	/88 0	/82 1	رعایت سر فصل‌های ارائه شده توسط شورای عالی برنامه ریزی درسی توسط شما به عنوان یک استاد	/16 2	/81 0	/37 0	7

بحث

نتایج حاصل از اولویت‌بندی گویه‌های جدول یک، نشان داد که هر دو گروه پاسخگویان، هم آنهایی که تجربه مشارکت در اصلاح برنامه‌های درسی را داشته‌اند و هم آنهایی که در این زمینه بی‌تجربه بودند بر این باور بودند که "تشکیل گروه‌های مشترک برنامه ریزی درسی - متشکل از سازمان‌های ذی ربط به کار گیرنده دانش آموختگان با اعضای هیأت علمی - جهت انطباق برنامه درسی با نیازهای روز بازار کار" در بالاترین اولویت قرار دارد و اعضای هیأت علمی برای ایجاد آن اهمیت ویژه‌ای قائل هستند. این یافته بیانگر آن است که نگرش پاسخگویان با تأکیدات و یافته‌های هنان 2003، هادگز و بورچل 2003 و عابدی و همکاران 1390 همخوانی دارد. در مورد " نکات لازم جهت بهبود کیفیت فرآیند برنامه ریزی درسی " نتایج نشان داد که تمامی اعضای هیأت علمی مورد مطالعه در این پژوهش رتبه اول را به "ایجاد زمینه شکوفایی استعدادها، ایجاد خلاقیت و ابتکار و فراگیری مداوم به وسیله نظام برنامه ریزی درسی در رشته تخصصی" اختصاص داده‌اند و برای این گویه در میان سایر گویه‌ها اهمیت بیشتری قائل شده‌اند. این نشان دهنده آن است که نگرش اعضای هیأت علمی در راستای نتایج شادفر 1390 می‌باشد و با آن هماهنگی دارد. نتایج اولویت‌بندی عناصر تشکیل دهنده فرایند برنامه ریزی درسی و روند ارزشیابی این فرایند نشان داد که اعضای هیأت علمی در هر دو گروه (باتجربه مشارکت و بی‌تجربه مشارکت) بیشترین میزان اهمیت را به گویه "میزان اطلاعات اعضای هیأت علمی درباره ارتباط با فرایند ارزشیابی و روند برنامه ریزی درسی" نشان می‌دهند و اولویت اول را به آن اختصاص داده‌اند. نتیجه این رتبه‌بندی نشان می‌دهد که نگرش اعضای هیأت علمی با تأکیدات استارک و همکاران 1997 همخوانی دارد و نگرش پاسخگویان با یافته‌های شهرضایی 1389 درخصوص اینکه توجه نهادهای نظارتی به ابعاد و مؤلفه‌های ارزیابی در کشور در حد کم و بسیار کم می‌باشد ناهم‌هنگ است. این نتیجه بیانگر آن است که اگرچه اعضای هیأت علمی برای نظارت و ارزشیابی و همچنین ارتباط آنها با برنامه ریزی درسی اهمیت ویژه‌ای قائل هستند نهادهای نظارتی آنچنان که باید، در این زمینه حساس و پر تلاش نیستند.

پیشنهادها

- 1- تشکیل کمیته‌های مشترک جهت برنامه ریزی درسی متشکل از اعضای هیأت علمی، کارفرمایان و نمایندگان از مراکز تحقیقات کشاورزی و مراکز خدمات کشاورزی.
- 2- ایجاد کمیته‌های مشترک جهت ارزشیابی و بازنگری برنامه‌های درسی و نیز نظارت بر روند انجام فرایند برنامه ریزی درسی.
- 3- برگزاری دوره و کارگاه‌های آموزشی برای آشنایی اعضای هیأت علمی و سایر گروه‌های ذی نفع با مهارت‌ها و سبک‌های نوین برنامه ریزی درسی جهت ارتقای کیفیت فرایند برنامه ریزی درسی و به دنبال آن برنامه‌های آموزشی.

- 4- استفاده از متخصصین و افراد ذی صلاح نظام در برنامه ریزی درسی آموزش عالی کشاورزی به جهت آنکه برنامه‌های درسی در گرایش‌های تخصصی مبتنی بر اصول و روش‌های علمی باشد و زمینه شکوفایی استعدادها و ایجاد خلاقیت، ابتکار و فراگیری مداوم را در دانشجویان این رشته ایجاد نماید.
- 5- برقراری جلسات سالیانه جهت شناسایی نیازهای بازار کار، یافته‌های جدید تحقیقاتی و بازگو کردن روش‌ها و نیازهای جدید آموزشی، تا بتوان بر اساس نیازهای جدید برنامه‌های درسی را تعدیل و اصلاح نمود.
- 6- تفویض اختیارات بیشتر به دانشگاه‌ها جهت ایجاد تغییرات در برنامه‌های درسی و اخذ گزارش ارزیابی‌های آنها از نتایج این تغییرات توسط کمیته ملی برنامه ریزی درسی آموزش عالی کشاورزی.
- 7- تشکیل و یا تقویت دفاتر ارزیابی و برنامه ریزی آموزشی دانشگاه‌ها در راستای بهبود کیفیت برنامه‌های درسی و موفقیت در اجرای فرایندهای آموزشی.
- 8- ارتقاء سطح دفاتر ارزیابی و نظارت دانشگاه‌ها به دفتر کل یا معاونت دانشگاه جهت توانایی در تغییر، بهبود و اصلاح برنامه‌های درسی به لحاظ کیفی بر اساس نتایج ارزیابی‌ها.

منابع مورد استفاده

- پورحقیقی‌زاده، م. ب، و خادمی، م. (1384). بررسی نگرش دانش آموختگان رشته مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی دانشگاه شیراز نسبت به اهمیت و فایده برنامه درسی دوره. مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز، شماره 4، صص 143-131.
- رضایی، م، ظریفیان شاپور، ش، ج. (1387). ارزشیابی آموزش کشاورزی. تهران: نشر آموزش کشاورزی، ص. 79.
- شادفر، ح، لیاقتدار، م. ج، شریف، م. (1390). بررسی میزان انطباق برنامه درسی رشته مدیریت و برنامه ریزی آموزشی با نیازهای دانشجویان. فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی، شماره 62، صص. 164-123.
- شاهرضایی، ر. (1389). بررسی وضعیت ارزیابی در آموزش عالی کشور به منظور ارائه یک چارچوب ادراکی. فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی، شماره 2، صص. 60-41.
- شریف‌زاده، ا. ا. (1390). شناسایی مؤلفه‌ها و نشانگرهای ارزیابی کیفیت در آموزش عالی کشاورزی. پنجمین همایش ارزیابی کیفیت در نظام دانشگاهی، دانشگاه تهران - دانشکده پردیس فنی، اردیبهشت ماه، صص. 13-1.
- صالحی، س، برادران، م. (1385). راهکارهای بکارگیری کارآفرینی در آموزش کشاورزی. مجله جهاد، شماره 274، 157-141.
- عابدی، ب، برادران، م، خسروی‌پور، ب، و غنیان، م. (1390). میزان مطلوبیت برنامه‌ریزی درسی آموزش عالی کشاورزی. فصلنامه پژوهش مدیریت آموزش کشاورزی، شماره 17، صص. 92-82.
- عارفی، م. (1384). ارزیابی برنامه ریزی درسی رشته علوم تربیتی (گرایش مدیریت آموزشی). مجله مطالعات برنامه درسی، شماره 1، صص. 74-43.

Eisner, E. (1994). the educational imagination: on the design and evaluation of school programs. Macmillan publishing company: n.y. p. 87.

Gilbert. R. (2010). curriculum reform. international encyclopedia of education, pp: 510-513.

Hannan.F.D. (2003). the role of Education in Labor Market Changes. Journal of education.10, pp 23-26.

Hodges, D., & burchell , N.(2003).business graduate competencies: employer's view on importance and performance. Asia- pacific journal of cooperative education, 4(2), PP:16-22.

Jones,D. and ewell, P. (1993). the effect of state policy on undergraduate education: state policy & collegiate learning, Denver, co., 8th commission on the states, pp: 9-13.

Stark, J. (1997), program and level curriculum development, research in higher education. P. 138.

Wright, J., Cushman, L. and Nicholson, A. (2002). Reconciling Industry and Academia: Perspectives on the Apparel Desighn Curriculum"; Education+ Training , Vol. 44. No. 3, pp. 128- 122, Available at: <http://www. Emeraldinsight. Com>.

Prioritize evaluation and improving strategies of quality of higher agricultural education curriculum planning from the faculty members

Viewpoint

baharehabedi ^{*1}, masoud baradaran², bahman khosravipour

¹ PhD Students of Agricultural Education (Ramin Agricultural and Natural Resources University, Ahvaz, Iran), ^{2,3} Science assistant of department of Agricultural Extension and Education (Ramin Agricultural and Natural Resources University, Ahvaz, Iran)

Abstract

This is a descriptive research and its aim is Identify faculty members Viewpoint about Prioritize evaluation and improving strategies of quality of higher agricultural education curriculum planning. The population consisted of agricultural faculty members of Ramin Khuzestan University (n=158). The sample size selected based on Morgan table (n=112) and a simple stratified sampling method, Proportional with size of each stratified was used. Data collection tool was a questionnaire and to determine it's reliability, Cronbach's alpha test was used for different parts of questionnaire ($\alpha=.71, .79$). Data collected were analyzed using the software SPSS version 20. The results of Prioritize showed that from faculty members Viewpoint Strategies of "Joint group formation curriculum planning to adapt the curriculum to the needs of the labor market" and "The amount of faculty members information about related of evaluation procedures curriculum planning process" are in the highest priority.

Key Words: Evaluation, Curriculum planning, Higher agricultural Education